

Utebliven upprättelse upprör forskare

En lyckad upprättelse behöver involvera berörda. Där har Sverige misslyckats, menar internationella forskare.

Text & bild: Anna Fredriksson | [Prenumerera](#) | Artikel i SocialPolitik nr 4 2016

Patricia Lundy.

– Vad händer med alla dem som fick avslag på sin ansökan om ersättning för vanvård? Vem ser till hur de mår nu?

Frank Golding frågar med oro i rösten. Han är oberoende forskare från Australien, 78 år och har själv varit utsatt för vanvård på barnhem. Idag företräder han andra som vanvårdats. För honom är det självklart att ett avslag om ersättning kan vara en svår kränkning och medföra psykiskt lidande.

Frank Golding var en av flera forskare som i november besökte Norrköping för att utbyta kunskaper om upprättelseprocesser. Johanna Sköld, universitetslektor vid Linköpings Universitet, hade bjudit in kollegor från bland annat Irland, Norge och Skottland. Frågorna haglade när hon berättat om den svenska upprättelseprocessen där 54 procent av dem som ansökte fick avslag från Ersättningsnämnden. Den högsta avslagssiffran någonsin någonstans. Varför gavs inget juridiskt stöd under processen? Varför fanns ingen möjlighet att överklaga? Har ni drivit det här vidare till Europadomstolen?

En av de mest upprörda var Patricia Lundy från universitetet i Ulster på Nordirland.

– Upprättelsen måste utgå från de berörda och deras behov. Jag blir chockad när jag hör om den svenska processen och hur de berörda inte alls deltagit på lika villkor, säger hon.

I Nordirland pågår processen för upprättelse. Det började med att de olika grupperingarna bland överlevare, som är ordet som används på konferensen, närmade sig varandra.

– Det fanns ingen dialog dem emellan tidigare och de hade inte särskilt stark röst. Men att gå samman, och ha en strategi, var nödvändigt för att kunna kräva sin rätt. På Nordirland litar ingen på vare sig staten eller katolska kyrkan, säger Patricia Lundy.

I nästa steg hölls öppna möten, så många som möjligt bjöds in. Ett av syftena var att ta reda på vilken kompensation överlevarna själva önskar. Och det var mycket annat än ekonomisk ersättning. Som rätt till terapi, tandvård och stöd till anhöriga. Patricia Lundy är optimistisk inför fortsättningen.

– Nu arbetar vi för att få det stora protestantiska partiet med oss, de fyra andra partierna är positiva.

Anna-Lena Sörenson, S, vice ordförande för Riksdagens socialutskott, deltog under den del som handlade om den svenska processen.

– Jag kan se en trend nu där värderingsfrågor och det som är politik görs om till juridik. Det gäller LSS, Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och det kan vara likadant här. Vi behöver mer av empati, säger hon.